

Review “The Artist is Present” by *Marina Abramovic*

Door Nina Catharina Markus

Marina Abramović, *The Artist Is Present*, 2010, Andrew Russeth

Marina Abramovic, misschien wel the godmother of performance, bracht in 2010 het project uit “The Artist is Present”. Drie maanden lang zat ze tijdens de openingstijden van het MoMA op een stoel. Het publiek kon één voor één tegenover haar plaatsnemen. Er kwam een historisch aantal bezoekers op af. Uren wachten in de rij leek hen niet af te schrikken, want wanneer ze eindelijk plaats mochten nemen voor de artiest, leek er in elk persoon iets te knappen. De emoties liepen hoog op. En dat allemaal door een enkel persoon. Voor een enkel persoon. Hoe kon zoiets gebeuren?

Op dit moment leven we in een maatschappij die is gebaseerd op snelheid; we consumeren en lijken nooit genoeg te hebben. We zijn bang om stil te staan, niet omdat we dat niet willen maar omdat we anders de rest niet bij kunnen houden. Het is een vicieuze cirkel en het draait allemaal om meedoen. Wie niet meedoet, ligt buiten de boot. Maar in je eentje red je het niet. We hebben anderen nodig. Mensen zijn sociale wezens die bouwen op de kracht van elkaar. Maar het probleem bij deze maatschappij is dat we niet weten wie “de ander” is. Omdat we dus niet stilstaan.

Bij “The Artist is Present” maakt Abramovic het publiek bewust van de ontwikkeling van de maatschappij. Door drie maanden lang op een stoel te zitten, door daar te zijn en de ander aan te kijken. En het werkt. Weinigen komen er zonder tranen vanaf omdat ze eindelijk beseffen waar ze zelf mee bezig zijn, hoe we consumeren en doordraaien. Maar dit project kent nog andere aspecten. Vanaf het moment dat Abramovic begon als performer, stelde zichzelf altijd de vraag wat de rol van het publiek is. In een project uit haar eerste jaren als bekend kunstenaar, “Rythm 0” genaamd, stelde ze zichzelf als object beschikbaar. Het publiek kon doen met haar wat ze maar wilde. Normaal gesproken zou je als artiest het actieve werk doen en het publiek is dan de passieve kijker, maar bij dat project waren de rollen omgedraaid. Het is ongelooflijk hoe snel zo’n publiek van beschaafde burgers in beesten verandert. Geef je mensen de totale vrijheid, dan nemen ze die. Dan gaan ze grenzen over. Dit was precies wat Abramovic wilde uittesten. In “The Artist is Present” test ze haar publiek uit op een ander niveau. Ze confronteert hen met iets waarvan niemand lijkt te kunnen vluchten maar waarvan we weten dat we het deels zelf in de hand hebben. Met dit project probeert Abramovic écht contact te maken met “de ander”.

Nog een aspect. Zelfbeschadiging en uitputting zijn kenmerkend voor Abramovic’s performances. Ze onderwerpt haar lichaam aan fysieke pijn zodat de geest vrij kan komen. In haar werk gaat het namelijk allemaal om *the mind*. Wanneer je jezelf zo uitput,

stijg je boven je fysieke zijn uit en kom je in een ruimte van totale rust. Dit is volgens Abramovic een onderdeel van het leven dat totaal genegeerd wordt. Logisch, als we het weer terugkoppelen aan die maatschappij waarin we leven. In "The Artist is Present" gebruikt Abramovic haar eigen lichaam als middel om haar doel te bereiken. Ze zet het enige tastbare in wat ze werkelijk bezit en stelt dat ten dienst aan iets groters. Door daar in het museum te zitten, drie maanden lang, en er een stoel tegenover haar staat waar je als publiek mag plaatsnemen, houdt ze ons eigenlijk allemaal een spiegel voor. Dit is wie jij bent, zegt ze. Dit is wie wij zijn. Daar mogen we weleens bij stilstaan.